

OPINIA SEPARATĂ A JUDECĂTORULUI SERGHEI ȚURCAN,
expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea
Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și articolului 67 din Codul
jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

Consider imperioasă revizuirea prevederilor constituționale referitoare la justiție în vederea consolidării autorității judecătorești și a independenței judecătorilor și **susțin majoritatea completărilor și modificărilor Constituției** propuse de Guvern în proiectul legii constituționale aprobat prin Hotărârea nr. 730 din 30 septembrie 2020, avizate pozitiv de Curtea Constituțională prin Avizul nr. 2 din 3 decembrie 2020.

În același timp, consider că orice obiectiv nobil poate fi atins numai cu **respectarea strictă și necondiționată a prevederilor Constituției și a jurisprudenței Curții Constituționale.**

În acest context, menționez că prin Avizul nr. 1 din 22 septembrie 2020 Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra inițiativei Guvernului de revizuire a Constituției Republicii Moldova (sesizarea nr. 105c/2020). Prin acest Aviz, unele prevederi din proiectul de lege constituțională prezentat de Guvern au fost avizate pozitiv în integralitatea lor, unele prevederi au fost avizate pozitiv parțial, iar altele au fost avizate negativ. Curtea a decis că pentru ca proiectul să poată fi prezentat Parlamentului pentru examinare, **Guvernul trebuie să înlăture deficiențele constatate de Curte și să solicite în mod repetat avizul Curții Constituționale** asupra proiectului de lege modificat (a se vedea § 206 din Avizul citat).

În conformitate cu prevederile constituționale (articolele 135 alin. (1) lit. c) și 141 alin. (2) din Constituție), Curtea Constituțională are competența de a se pronunța asupra inițiativelor de revizuire a Constituției, iar proiectele de legi constituționale pot fi prezentate Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale. În jurisprudența sa, Curtea a notat că interpretarea textului constituțional, în sensul atribuirii **unui rol pur formal** Curții Constituționale în cadrul procedurii de avizare a unui proiect de lege privind revizuirea Constituției, **ar fi de natură să golească de conținut această competență a sa.** Or, această competență i-a fost conferită de constituantă având în vedere tocmai rolul și poziția pe care Curtea o ocupă în cadrul sistemului politic și juridic al societății, rol și poziție care **îi permit să analizeze amendamentele în mod imparțial, departe de tentația actorilor politici de a lua decizii de conjunctură** (a se vedea HCC nr. 7 din 4 martie 2016, § 97).

În jurisprudența sa, Curtea a reținut că textul „hotărârile Curții Constituționale” din articolul 140 alin. (2) din Constituție nu distinge nici în funcție de tipurile actelor pe care Curtea le pronunță (hotărâre, decizie, aviz), nici în funcție de conținutul acestora. Astfel, noțiunea de „hotărâre” este una generală și cuprinde toate tipurile de acte ale Curții: hotărâre, decizie, aviz. Orice act al Curții Constituționale (hotărâre, aviz, decizie) pronunțat în legătură cu exercitarea unei competențe prevăzute

expres în Constituție este definitiv și nu poate fi supus niciunei căi de atac. Indiferent de natura hotărârilor Curții, ele își produc efectele pe care Constituția le conferă în raport cu atribuția exercitată de Curte, forța lor juridică neputând fi contestată sau confirmată de nicio altă autoritate publică (a se vedea HCC nr. 5 din 25 februarie 2020, § 140; HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 62; HCC nr. 20 din 9 iulie 2020, punctul 2 din Dispozitiv, §§ 34, 36, 37, 44).

Astfel, **orice autoritate publică are obligația constituțională de a respecta și de a executa actele Curții Constituționale**. Respectarea hotărârilor Curții Constituționale este o condiție necesară și esențială pentru buna-funcționare a autorităților publice ale statului și pentru afirmarea statului de drept (HCC nr. 33 din 10 octombrie 2013, § 52).

Observ că în această cauză, spre deosebire de situația precedentă, Guvernul a respectat procedura de inițiere a revizurii Constituției stabilită de articolele 102 alin. (4) și 141 alin. (1) lit. c) din Constituție (a se vedea Opinia mea separată disidentă la Avizul nr. 1 din 22 septembrie 2020).

În același timp, constat că, prin Hotărârea nr. 730 din 30 septembrie 2020, Guvernul a aprobat un proiect de lege constituțională **fără să țină cont de unele considerente ale Curții Constituționale** expuse în Avizul nr. 1 din 22 septembrie 2020. Examinând conținutul acestui proiect, se poate observa că acesta **este practic identic cu cel avizat anterior** de Curte, cu excepția faptului că Guvernul a prezentat într-o nouă formulă articolul II alin. (3) din proiect cu referire la mandatul membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul profesorilor titulari, care anterior a fost avizat negativ de Curte. Astfel, **Guvernul a ignorat concluziile Curții Constituționale privind neconformitatea unor texte din proiectul avizat cu limitele materiale de revizuire a Constituției**, expuse în punctul 3 literele a), b) și c) din dispozitivul Avizului menționat *supra*.

Remarc faptul că, în viziunea Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Preeminența Dreptului al Consiliului European, **nota informativă anexată la proiectul de revizuire a Constituției trebuia să conțină o analiză juridică referitoare la modul în care acest proiect abordează chestiunile ridicate de Curtea Constituțională în Avizul din 22 septembrie 2020 privind versiunea anterioară a proiectului de revizuire** (a se vedea Opinia *amicus curiae* comună urgentă nr. 1003/2020 a Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Preeminența Dreptului (DGI) al Consiliului European privind cele trei întrebări cu caracter juridic referitoare la mandatul membrilor autorităților de rang constituțional, adoptată la 16 noiembrie 2020, în conformitate cu prevederile articolului 14 a) din Regulamentul de procedură al Comisiei de la Veneția, CD-PI(2020)014, §§ 27, 44).

Constat că în Nota informativă la proiectul legii pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea nr. 730 din 30 septembrie 2020, **nu există nicio mențiune** referitoare la Avizul Curții

nr. 1 din 22 septembrie 2020. Mai mult, **Guvernul nu a argumentat de ce a ignorat Avizul Curții și nu a înlăturat deficiențele constatate de Curte**, menționate *supra*.

În aceste circumstanțe, **Guvernul nu a respectat principiul loialității constituționale** (a se vedea HCC nr. 7 din 18 mai 2013, § 49; HCC nr. 33 din 10 octombrie 2013, § 50; HCC nr. 30 din 8 decembrie 2015, § 43; DCC nr. 3 din 17 februarie 2014, § 30; DCC nr. 96 din 6 august 2020, § 40), **fapt care**, în opinia mea, **nu putea fi neglijat de Curtea Constituțională**.

Judecător al Curții Constituționale

Serghei ȚURCAN

3 decembrie 2020